

IN CAMPANIA de lucru din anul 1959 au fost continuate săpăturile la șantierul arheologic din com. Independența, r. Călărași. Lucrările au fost executate de Institutul de arheologie în colaborare cu muzeul de istorie din Călărași, care a pus la dispoziție și fondurile necesare. Din aceste motive întreg materialul arheologic recoltat a intrat în colecțiile ultimei instituții. Lucrările au început la 13 iunie și au durat pînă la 3 iulie.

Obiectivele arheologice urmărite în această campanie au fost pe de o parte de a încerca să stabilim limitele de est și nord ale cimitirului, iar pe de altă parte de a executa unele sondaje preliminare în așezarea contemporană cu cimitirul, descoperită în apropiere.

Pentru stabilirea limitei de est au fost săpate două secțiuni F și G, paralele cu secțiunea E, săpată în anul 1958 și avînd dimensiunile de 14,70 m × 1,50 m (fig. 1).

Limitele de nord ale cimitirului au fost cercetate cu ajutorul a două secțiuni, H și I. Secțiunea H are dimensiunile de 26 m × 1,50 m și este continuarea spre nord a secțiunii G, de care o desparte o distanță de 6,20 m, iar secțiunea I, cu dimensiunile de 18 m × 1,50 m a fost săpată la mijlocul intervalului dintre secțiunile A și H.

În ceea ce privește așezarea, s-au executat unele sondaje preliminare, cu caracter informativ, într-un punct situat pe malul lacului, la o distanță de circa 350 m SE de cimitir.

În cursul săpăturilor din 1959 au fost aflate în total un număr de patru morminte de incinerare și șase de inhumare, numerotate în continuarea celor din campania precedentă.

Mormintele de incinerare au fost descoperite grupate cîte două în capătul de sud, respectiv nord al secțiunii G. Din punctul de vedere al ritualului deosebirii două categorii de morminte: mormintele de incinerare, cu oasele calcinate depuse în urnă și morminte de incinerare cu resturile cinerare depuse în groapă simplă. Din prima categorie fac parte M 9 și M 10, descoperite în partea de sud a secțiunii, la o distanță de 0,80 m unul de altul. M 9 zace cu baza la adîncimea de 0,45 m, urna este confecționată din pastă poroasă, de culoare cenușie-roșiatică și a fost găsită spartă *in situ* de presiunea pămîntului. M 10 s-a aflat la adîncimea de 0,70 m și are urna lucrată din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie-roșiatică, ornamentată cu o linie incizată orizontal pe umăr. O parte din oasele calcinate, neîncăpînd în urnă, au fost depuse în jurul ei. Printre ele s-a găsit o bucată mică de tablă, probabil dintr-o podoabă.

M 11 și M 12, descoperite în partea de nord a secțiunii G, fac parte din categoria mormintelor de incinerare în groapă. Ele s-au găsit la distanța de 1 m unul de altul și la adîncimea de 0,65 m. Oasele au fost depuse pachet în groapă, fără niciun inventar.

Mormintele de inhumare, șase la număr, sînt orientate în general cu capul spre nord și picioarele spre sud, cu unele mici deviații. Excepție face M 15 care se află cu capul spre vest și picioarele spre est. Forma gropilor este de obicei dreptunghiulară,

neregulată, cu colțurile rotunjite și fundul albiat. Adâncimea lor variază între 1,25 m, cum este cazul cu M 14 și 2,30 m, la M 13. Din examinarea tuturor datelor privind profunzimea la care au fost îngropați morții, reiese că adâncimea medie este de circa 1,80 m.

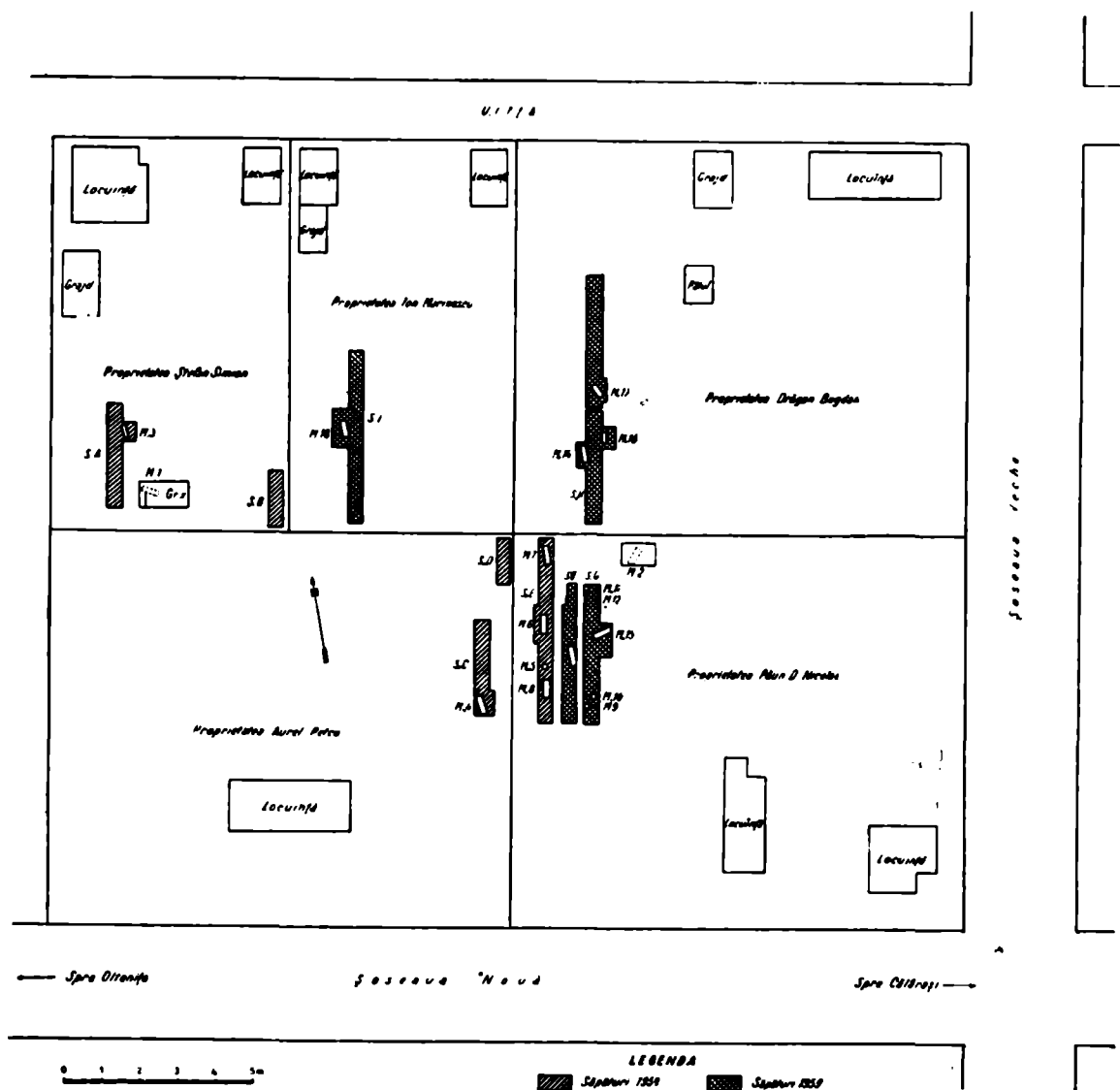

Fig. 1. — Independența. Planul săpăturilor din cimitir.

Scheletele zac pe spate, așa cum este cunoscut și obișnuit în asemenea cimitire adică cu fața în sus, picioarele drepte și mâinile întinse în lungul corpului. Excepție fac doar M 15 care are mina stângă îndoită din cot și podul palmei se sprijină pe pîntec, iar la M 18, ambele miini se găsesc așezate peste regiunea ventrală.

Toate mormintele au avut un inventar mai mult sau mai puțin numeros, în afară de M 15 la care nu s-a găsit decît un fragment mic dintr-o strachină lucrată din pastă cenușie și așezată lîngă femurul piciorului stîng.

În ceea ce privește obiectele de inventar putem distinge mai multe categorii: vase de lut, obiecte de toaletă, obiecte de podoabă și altele.

Cele mai numeroase dintre obiectele de inventar sînt fără îndoială vasele de lut. Luînd ca criteriu de clasificare tehnica de lucru și pasta, putem deosebi următoarele patru grupe: a) ulcele lucrate cu mîna din pastă poroasă, b) vase lucrate la roată din

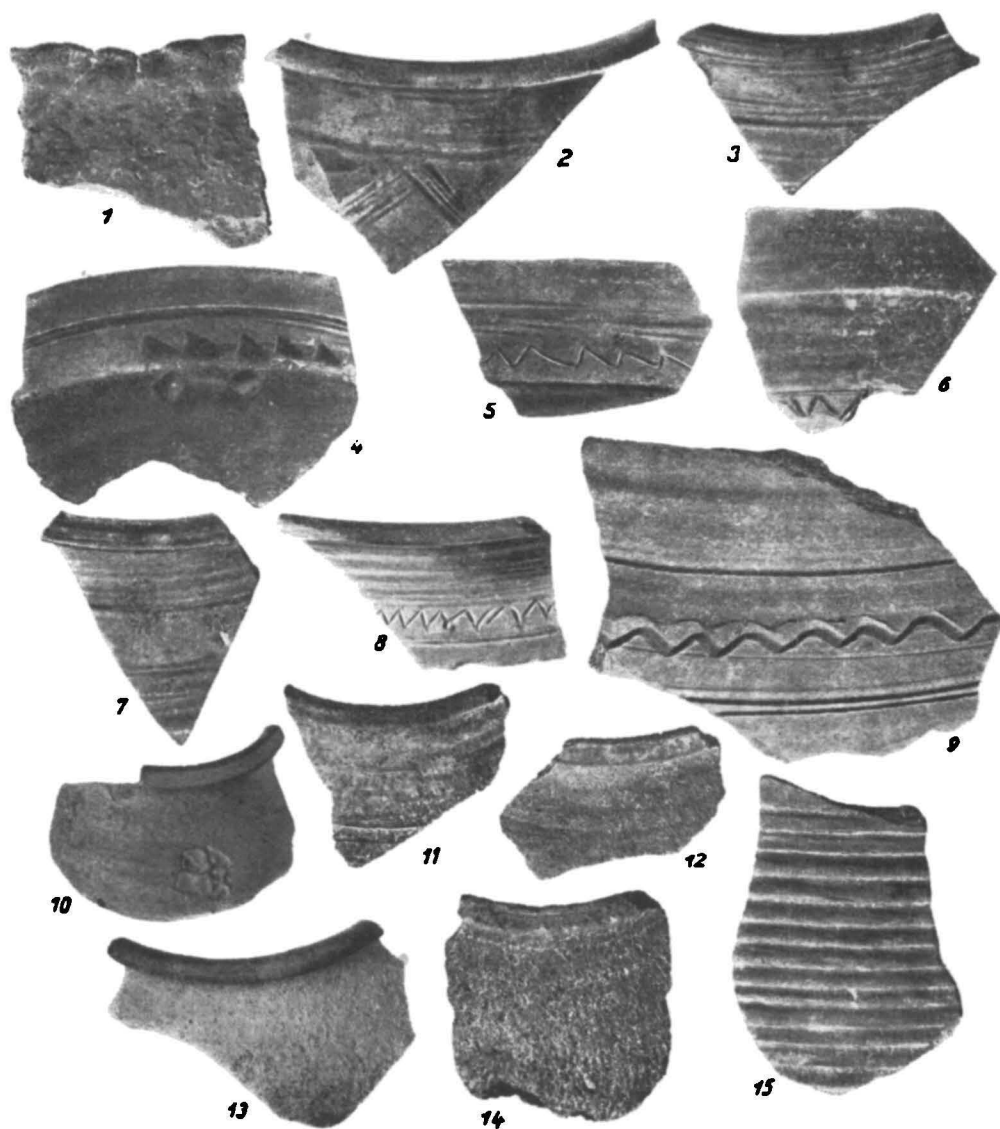

Fig. 2. Independența. Fragmente ceramice din așezare.

pastă fină cenușie, din care putem aminti străchini, castroane, farfurii, căni etc., c) oale confecționate din pastă zgrunțuroasă și d) ceramica romană de import.

Pe lângă vasele de lut amintite mai sus, în două morminte, s-au găsit și cite o fusaiolă de lut de formă bitronconică, cu capetele albiate.

Dintre obiectele de toaletă o mențiune specială merită pieptenii de os. În cursul săpăturilor s-au găsit trei bucăți, dintre care doi piepteni întregi și unul fragmentar. Ei au mînerul semicircular și sînt similari ca formă cu cei aflați în campania precedentă.

În unele morminte s-au aflat și fibule. Așa în M 13 s-au aflat trei, în M 16 două, iar în M 18, alte două. Toate fibulele găsite sînt de tipul celor cu piciorul înfășurat pe

dedesubt, cunoscute din descoperirile anterioare. Cele întâlnite în M 18 sînt, de tipul cu piciorul lătit și împodobit pe margini cu incizii fine în zigzag.

O cataramă de bronz de formă ovală, dar fără limbă, s-a găsit în M 13.

O mențiune specială merită brățara găsită în M 18, în jurul glesnei piciorului drept. Este vorba de o brățară din sîrmă de bronz, în secțiune rotundă, avînd la capete ochi și cîrlig pentru a se putea încheia. Prezența «brățării» de picior, care apare extrem de rar în aceste complexe, ne îndreaptă mai curînd în spre lumea sarmată vecină și contemporană.

În mormintele 16 și 18 au fost întâlnite mărgele din pastă sticloasă de diferite mărimi și culori. În primul caz ele erau așezate în salbă în jurul gîtului, iar în cel de-al doilea, în jurul brațului stîng. Ca formă mărgelele sînt discoidale, sferice, uneori cu caneluri longitudinale, una tubulară, de culoare maro, cu aplicații dintr-o pastă albă mată. Printre mărgelele din M 16, se află unele care sînt pictate cu galben.

Cochilii de gasteropode prevăzute cu un inel de sîrmă de bronz au fost întâlnite într-un mormînt de copil (M 16) și într-unul de matur (M 18).

Săpăturile de la Independența din campania 1959 au dus la precizarea unor ritualuri ce apar azi pentru prima oară, fără a fi însă necunoscute grupului cultural din care fac parte. Este vorba de prezența în M 13 a unor oase ce fac parte dintr-un craniu de ovine, alături de care s-au găsit și oase de pasăre, așezate, împreună cu un cuțit de fier, pe fundul gropii, în spațiul dintre cele două tibia. În cadrul ritualului mai pot fi pomenite cojile de ouă, găsite la M 16, cunoscute în cimitirul de la Independența prin descoperiri similare în M 3.

Un al doilea obiectiv important al săpăturilor de la Independența, prevăzut în planul de lucru al șantierului, l-a constituit un sondaj executat în așezarea contemporană cu cimitirul, așezare sesizată prin cercetări prealabile.

Locuitorii care și-au îngropat morții în cimitirul ce se sapă în vatra comunei Independența își aveau sălașele pe terasa însoțită și înclinată a malului de nord al bălții Gălățiu, prelungirea Coadele. Terasa despre care este vorba se află situată la o distanță de circa 350 m, SV de cimitir. În așezare a fost executată o secțiune cu dimensiunile de $40 \times 1,50$ m și adîncă de 0,40 m, orientată V—E. Sondajul executat ne-a indicat existența unui singur strat de cultură ce se află imediat sub pămîntul vegetal și pînă la adîncimea de 0,25—0,30 m.

În centrul secțiunii s-au găsit resturi din baza unui cuptor de ars oale și în jurul lui numeroase fragmente ceramice. Cuptorul este în legătură organică cu o locuință de suprafață ce are dimensiunile de $4 \times$ circa 2,50 m, orientată cu latura lungă pe direcția V—SV. La capătul de SV al locuinței se află resturile din baza cuptorului de ars oale, păstrat în condiții foarte precare. În jurul lui și în locuință, s-au găsit numeroase fragmente ceramice.

În apropierea cuptorului, la 1,50 m vest de gura lui, s-a descoperit o urnă cu capac, din pastă poroasă și lucrată cu mîna și care conținea scheletul unui fœtus.

Dăm mai jos o clasificare provizorie a diferitelor categorii de ceramică întâlnite în așezare, rămînînd ca una definitivă să fie dată după cercetarea și clasificarea exhaustivă a întregului material ceramic descoperit în așezare.

Prima categorie este o ceramică lucrată cu mîna, într-o tehnică primitivă, dintr-o pastă ce conține cioburi pisate și bucăți de pietricele ca degresant. Ea are un aspect poros. Fragmentele păstrate nu ne îngăduie să precizăm formele acestor vase, dar totuși putem întrevădea forme de oale cu pereții ușor profilați și cu buza răsfrîntă oblic în afară. Elementul nou ce apare pe unele fragmente ceramice aparținînd acestui tip este un decor executat cu o măturică fină sau chiar cu pensula în sensul longitudinal al vasului, decor ce pornește de la o linie ușor incizată orizontal, cam de la punctul de unde începe buza vasului să se aplece înspre exterior (fig. 2/1).

O a doua categorie o formează ceramica lucrată la roată, într-o pastă aleasă, de culoare gri-cenușiu sau castanie deschis, lucioasă la pipăit și decorată cu nervuri în relief și prin lustruire, cu motive în zigzag. Fragmentele păstrate ne indică forme numeroase și variate, cu buza răsfrintă orizontal sau oblic în afară. Această categorie ceramică se găsește în mare cantitate și o clasificare amănunțită a ei din punctul de vedere al formelor și varietăților tehnice este în curs (fig. 2/2—10).

Credem că aici este locul să subliniem prezența în număr mare a fragmentelor de vase de provizii, împodobite pe pereții exteriori cu incizii-caneluri, orizontale sau în val (fig. 2/9).

A treia mare categorie o formează ceramica zgrunțuroasă lucrată la roată și care conține hobițe mici de nisip sau pietricele ce-i dau la pipăit un aspect poros. Putem aminti că și la această categorie vor trebui deosebite mai multe subdiviziuni. Buza acestor recipiente este răsfrintă oblic în afară, cu marginea uneori rotunjită și îngroșată (fig. 2/11—14).

A patra și ultima categorie o formează materialul ceramic roman de import, documentat prin fragmente de vase mai ales amfore. Este posibil ca unele forme romane să fi fost imitate și în așezările de la nordul Dunării (fig. 2/15).

Examinarea planului săpăturilor cu mormintele descoperite pînă acum, ne îngăduie unele concluzii provizorii, desigur, cu privire la ordinea în care erau îngropați morții în cimitirul de la Independența. Mormintele M 3, M 18, și M 16 ne indică rînduri de la vest la est, iar M 7, M 6, M 8, ne indică o destul de strînsă orientare a rîndurilor de morminte în direcția N—S. Este evident că săpăturile ce vor urma, vor avea cuvîntul hotărîtor în precizarea planului cimitirului.

Se mai constată că limitele de est ale cimitirului n-au fost atinse și că săpăturile în această direcție vor trebui continuate. De asemenea, spațiul aflat între secțiunea I și H va trebui sondat pentru a completa documentarea.

Cimitirul de la Independența și așezarea a cărei sondare a început, se integrează fără nici o dificultate în marele complex cultural Cerneahov-Sintana de Mureș-Spanțov. Este de așteptat de la săpăturile viitoare și de la studiul comparativ al materialului o eşalonare în timp a acestor complexe, în cadrul secolului al IV-lea.

B. MITREA și N. ANGHELESCU

РАСКОПКИ В ИНДЕПЕНДЕНЦЕ

РЕЗЮМЕ

Продолжая раскопки в Индепенденце, были сделаны разрезы F, G, H и J (см. план рис. 1), с целью определения восточных и северных границ могильника: их закончили шурфовкой осведомительного характера в поселении, соответствовавшем могильнику.

В ходе раскопок на могильнике вскрыли всего 10 погребений: четыре с трупосожжением и шесть с трупоположением. Два погребения с трупосожжением были в урнах (M9 и M10), а два других (M 11 и M12) представляли собой погребения с обожженными останками в простой грунтовой яме. В погребениях с трупоположением такой же инвентарь, что и в погребениях, открытых в ходе предыдущей экспедиции: глиняные сосуды, туалетные принадлежности и украшения, три костяных гребня, фибула с вывернутой снизу ножкой, бронзовая пряжка, бусины из стекловидной пасты различной формы и цвета, раковины брюхоногих моллюсков и глиняные пряслица. Характерным для обряда является наличие яичной скорлупы, кости овец и домашней птицы, положенные в погребение в виде жертвоприношения рядом с железным ножом.

По-видимому, погребения могильника были расположены рядами с севера на юг и с востока на запад.

В ходе раскопок поселения добыты первые сведения о наземном поселении и об остатках сильно разрушенной гончарной печи.

Материальная культура в Индепенденце включается в обширный ареал распространения культуры Черняхов-Сынтана де Муреш-Спанцов.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Индепенденца. План раскопок могильника.

Рис. 2. — Индепенденца. Обломки керамики из поселения.

LE CHANTIER D'INDEPENDENȚA

RÉSUMÉ

Les travaux du chantier d'Independența ont été continués au moyen des sections F, G et I (voir le plan fig. 1), dans le but de reconnaître les limites est et nord du cimetière; elles se sont achevées par un sondage de caractère informatif, fait dans l'établissement humain correspondant à la nécropole.

Dans le cimetière, on a découvert au cours de cette campagne dix tombes, dont quatre à incinération et six à inhumation. Parmi les premières tombes, deux contenaient des urnes (M 9 et M 10), les deux autres (M 11 et M 12) consistant en une simple fosse où les restes de l'incinération avaient été posés à même la terre. Quant aux tombes à inhumation, leur inventaire ne diffère en rien de celui des tombes explorées au cours des campagnes antérieures: vases en terre-cuite, objets de toilette et de parure — tels que peignes en os (trois exemplaires), fibules du type « à pied recourbé en dessous », une boucle en cuivre, des perles d'une pâte transparente, de formes et de couleurs variées, des coquilles de gastéropodes, des fusaïoles en terre cuite. Comme objets concernant le rite funéraire, il faut signaler des débris de coquilles d'œufs, ainsi que des os d'ovidés et de volailles, déposés dans la tombe en guise d'offrande, à côté d'un couteau de fer.

Les tombes semblent être disposées en rangées, avec la direction N—S et E—O.

Les fouilles pratiquées dans l'établissement humain ont fourni les premières informations sur des habitations de surface et sur les restes d'un four de poterie très endommagé.

La culture matérielle d'Independența se situe dans la vaste sphère de la civilisation Cerneahov-Sîntana de Mureș-Spanțov.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Independența. Plan des fouilles faites dans le cimetière.

Fig. 2. — Independența. Fragments céramiques trouvés dans le site.